

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

ERASMUS+: KA1 PROGRAMOS ASMENŲ MOBILUMO MOKYMOSI
TIKSLAIS PROJEKTO „DARBU GRINDŽIAMAS MOKYMASIS – PROFESINIO
MOKYMO ATEITIS“ Nr. 2018-1-LT01-KA102-046777

REKOMENDACIJOS „DARBU GRINDŽIAMAS MOKYMASIS“

2019 m. gegužės 21 d.
Mažeikiai

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

Rekomendacijos „Darbu grindžiamas mokymasis“ prisidės prie sklandaus bendradarbiavimo tarp savivaldos, verslo ir švietimo įstaigų daugiašalio socialinio dialogo.

Mažeikių politechnikos mokyklos
l. e. direktoriaus pareigas

Stasė Čupkoviėnė

Mažeikių rajono savivaldybės
meras

Vidmantas Macevičius

Mažeikių verslininkų asociacijos
vykdančioji direktorė

Roberta Žaltauskienė

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

Rekomendacijas „Darbu grindžiamas mokymasis“ parengė:

– Personalo praktikos/darbo stebėjimo vizitą Vokietijoje atlikę architektūros ir statybos srities specialistai, ugdymo įstaigos administracijos darbuotojas bei savivaldos atstovas:

➤ Snieguolė Kiškėnienė, Mažeikių politechnikos mokyklos gimnazijos skyriaus vedėja;

➤ Sigutė Bernotienė, Mažeikių rajono savivaldybės vicemerė;

➤ Virmantas Jucius, UAB „Mažeikių Varduva“ prekybos direktoriaus pavaduotojas;

➤ Robertas Kontrimas, UAB „Mažeikių Varduva“ statybos direktorius;

➤ Vilmai Ramanauskienė, Mažeikių politechnikos mokyklos statybos darbų vyresnioji profesijos mokytoja;

➤ Vilma Šiaulienė, Mažeikių politechnikos mokyklos statybos darbų profesijos mokytoja metodininkė.

– Personalo praktikos/darbo stebėjimo vizitą Prancūzijoje atlikę inžinerinės srities specialistai, ugdymo įstaigos administracijos darbuotojas bei savivaldos atstovas:

➤ Bronislava Butnoriūtė, Mažeikių politechnikos mokyklos chemijos ir aplinkosaugos inžinerijos vyresnioji profesijos mokytoja;

➤ Dalia Grygolaitienė, Mažeikių rajono savivaldybės bendrojo skyriaus vedėjo pavaduotoja, atsakinga už projektų koordinavimą;

➤ Tatjana Kinčinienė, Mažeikių politechnikos mokyklos suvirinimo darbų technologijos profesijos mokytoja metodininkė;

➤ Tomas Martinaitis, UAB „Elmaga“ techninio skyriaus vadovas;

➤ Aidas Mikalauskas, UAB „ABF LT“ direktorius;

➤ Erika Pusvaškė, Mažeikių politechnikos mokyklos projektų koordinatore.

– Personalo praktikos/darbo stebėjimo vizitą Portugalijoje atlikę paslaugų asmenims srities specialistai, ugdymo įstaigos administracijos darbuotojas bei savivaldos atstovas:

➤ Vaidas Andrijaitis, Mažeikių politechnikos mokyklos paslaugų asmenims profesijos mokytojas;

➤ Stasė Čupkoviėnė, Mažeikių politechnikos mokyklos laikinai einanti direktoriaus pareigas;

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

- Virginija Eidimtienė, UAB „Edzaras“ direktorė;
- Adolfina Grušienė, Mažeikių politechnikos mokyklos paslaugų asmenims profesijos mokytoja metodininkė;
- Mantas Pocevičius, UADBB „Legator“ Šiaulių skyriaus vadovas;
- Loreta Rubežienė, Mažeikių rajono savivaldybės švietimo skyriaus vyresnioji specialistė.

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

INFORMACIJA APIE ERASMUS+: KA1 PROGRAMOS ASMENŲ MOBILUMO MOKYMOSI TIKSLAIS PROJEKTĄ „DARBU GRINDŽIAMAS MOKYMASIS – PROFESINIO MOKYMO ATEITIS“ Nr. 2018-1-LT01-KA102-046777

Projekto tikslas – remiantis užsienio šalių darbu grindžiamo mokymosi patirtimi parengti rekomendacijas, kurios būtų naudojamos profesinį mokymą siekiant priartinti prie verslo įmonių poreikių regioniniu lygmeniu.

Projekto uždaviniai:

- Susipažinti su profesinio mokymo proceso organizavimu Vokietijoje, Prancūzijoje ir Portugalijoje.
- Susipažinti su architektūros ir statybos, inžinerijos bei paslaugų asmenims sektoriams ruošiamomis pirminio profesinio mokymo programomis ir mokymo(si) proceso organizavimu.
- Susipažinti su pameistrystės/dualinio mokymo(si) ypatybėmis, pranašumais ir trūkumais.
- Susipažinti su sklandaus bendradarbiavimo pavyzdžiais tarp vietos savivaldos, verslo ir švietimo įstaigų organizuojant pameistrystę/dualinį mokymą(si) Vokietijoje, Prancūzijoje ir Portugalijoje.
- Patobulinti profesinį mokymą vykdančių, organizuojančių ir kuruojančių asmenų, Mažeikių verslininkų asociacijos įmonių narių atstovų ir Mažeikių rajono savivaldybės kultūros ir švietimo sričių vadovų bei projektų vadovo vadybines, dalykines, profesines ir bendrakultūrinės kompetencijas, panaudojant įgytą užsienio šalių patirtį.

Projekto koordinatorius:

Mažeikių politechnikos mokykla.

Konsorciumo nariai:

- Mažeikių rajono savivaldybė.
- Mažeikių verslininkų asociacija.

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

Priimančiosios organizacijos:

- Infeba e. V., Hamburgas, Vokietija.
- EURL ARISTOTE, Paryžius, Prancūzija.
- EPD – European Projects Development, Montijo, Portugalija.

Vienos savaitės personalo praktikos/darbo stebėjimo vizitai pagal sritis:

- 2018 m. gruodžio 3–7 d. į mobilumą Vokietijoje vyko architektūros ir statybos srities specialistai, ugdymo įstaigos administracijos darbuotojas bei savivaldos atstovas.
- 2019 m. kovo 18–22 d. į mobilumą Prancūzijoje vyko inžinerinės srities specialistai, ugdymo įstaigos administracijos darbuotojas bei savivaldos atstovas.
- 2019 m. balandžio 1–5 d. į mobilumą Portugalijoje vyko paslaugų asmenims srities specialistai, ugdymo įstaigos administracijos darbuotojas bei savivaldos atstovas.

Projekto biudžetas:

29.916,00 EUR.

Finansavimo šaltinis:

ERASMUS+ programa

Projektas finansuojamas remiant Europos Komisijai

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

DAUGIAŠALIS SOCIALINIS DIALOGAS REMIANTIS VOKIETIJOS DARBU GRINDŽIAMO MOKYMOSI PATIRTIMI

1. VOKIETIJOS ŠVIETIMO SISTEMA

Darbu grindžiamas mokymas Vokietijoje kūrėsi nuo pat XIX a. vidurio, tad procesas užtruko ilgai ir vyko visiškai kitomis sąlygomis. Georgas Kerchenšteineris, mokytojas iš Miuncheno, buvo tas žmogus, kuris XIX a. pabaigoje paklojo pagrindus dabartinei dualinio mokymo sistemai šalyje. Ši sistema, viena vertus, suteikė galimybę išmokti profesijos praktikoje, antra vertus, įgyti tam reikalingų bendrųjų žinių. Apie 1980 m. dualinis mokymas Vokietijoje įgijo šiuolaikinę formą.

Vokietijos Federacinė Respublika sudalinta į atskiras teritorijas, vadinamas žemėmis. Jų yra 16. Federalinė vyriausybė kiekvienoje žemėje atsako už mokyklas ir švietimo sistemos administravimą pagal gaires, nustatytas Konstitucijos. Bet tarp egzistuojančių 16 žemių švietimo sistemos daugiau ar mažiau skiriasi. Balsavimo ir susitarimo tarp atskirų žemių būdu, paprastai Švietimo ir menų ministerijos lygmeniu, buvo ir yra nustatomi reikalavimai, kuriais grindžiama visa Vokietijos švietimo sistema. Federalinė žemės vyriausybė, kaip vyriausioji valdžia, atsako už profesinį mokymą įmonėse ir profesinės kvalifikacijos kėlimą.

Pagrindinę mokyklą baigę (10 klasių) beveik du trečdaliai jaunuolių pasirenka profesinį mokymą. Priklausomai nuo jų pasirinktos profesijos, mokomasi pakaitomis įmonėje ir profesinėje mokykloje. Mokymo dualinėje sistemoje tikslas yra struktūrizuotų mokymo kursų ribose teikti platų pagrindinį profesinį mokymą, perteikti įgūdžius ir žinias, būtinas norinti verstis kvalifikuota veikla. Dualinėje sistemoje mokomasi 1/3 teorijos pasirinktoje profesinėje mokykloje ir 2/3 praktinio mokymo pasirinktoje įmonėje. Mokymosi metu mokinys gauna išmokas pragyvenimui, patalpų nuomai, mokesčiams. Suma svyruoja nuo 800 eurų (I kurse) iki 1500 eurų gerai besimokantiems trečiame kurse. Stipendija ir mokymosi metai priklauso nuo pasirinktos profesijos. Įgijęs profesiją, mokinys turi teisę tęsti mokymąsi parengiamojoje klasėje ir toliau siekti vidurinio išsilavinimo. Išmokų dydžius nustato Vokietijos švietimo ministerija, o regionams ir profesijoms paskirsto kiekvienos žemės Amatų rūmai. Pinigai dualiniam mokymui skirstomi į dvi dalis – valstybės biudžetinės lėšos ir verslo įmonių lėšos. Stambi įmonė gali nepriimti mokinių profesiniam mokymui, bet ji būna įpareigota sumokėti tam tikras lėšas regioniniams Amatų rūmams. Šios lėšos paskiriamos vidutinėms ir mažoms įmonėms mokinių priėmimui.

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

Baigęs dualinį mokymą, mokinys įgyja darbininkišką profesiją ir įsilieja į darbo rinką. Tokių specialistų paklausa didelė. Bet ne kiekvieną jauną žmogų tenkina esama situacija arba pasirinkta profesija. Profesijos keitimas yra gana dažnas atvejis. Tam yra sudarytos visos palankios sąlygos – persikvalifikavimas tomis pačiomis sąlygomis, kaip ir pirmosios profesijos įgijimas. O pridėtinė vertė, kurią jaunuolis sukūrė dirbdamas ir besimokydamas įmonėje, jam duodamas valstybinis išlaikymas ir keičiant profesiją.

Ne kiekvienas mokinys gali tapti ir dualinės sistemos dalimi. Jeigu mokinio pasiekti rezultatai netenkina pasirinktos įmonės vadovų, vadovai nesudaro sutarties su mokiniu. Tokiais atvejais mokinys kreipiasi į Pramonės ir amatų rūmus prašydamas surasti profesinę mokyklą. Profesinėje mokykloje jis metus laiko gerina savo rezultatus iš fizikos, matematikos, chemijos, gimtosios kalbos, IT, rašo naują gyvenimo aprašymą ir vėl bando rasti įmonę bei darbdavį.

Kitas atvejis – kai mokinys atidirba 3 metus (po mokyklos baigimo) pagal profesiją ir gali mokytis profesinėje arba amatų mokykloje rodydamas norą tapti brigadininku, meistru. Šiuo atveju studijos yra dengiamos paties darbuotojo arba įmonės sąskaita.

Kaip atskirus atvejus reikėtų paminėti tuos momentus, kai mokinys neišlaiko trečią kartą kvalifikacinio egzamino (jis Vokietijoje leidžiamas laikyti 3 kartus) arba jo pasiekimai yra žemesni negu reikalaujama – toks mokinys gauna pažymą kad yra susipažinęs su profesija ir gali dirbti pagalbiniau darbininku.

Apibendrinant Vokietijos darbu grindžiamą mokymo patirtį reikėtų pažymėti, kad jis geriausiai atitinka šiuolaikinės ekonomikos poreikius. Mokymo sistema leidžia gana greitai ir efektyviai parengti specialistus, optimaliai panaudojant verslo investicijas ir išteklius. Darbu grindžiamas mokymasis šiuo metu populiarėja ir dėl to, kad jis laikomas efektyvia priemone kovai su darbo jėgos trūkumu ir jaunimo nenoru dirbti.

2. BENDRADARBIAVIMO PAVYZDŽIAI TARP VIETOS SAVIVALDOS, VERSLO IR ŠVIETIMO ĮSTAIGŲ ORGANIZUOJANT DUALINĮ MOKYMĄ(SI) VOKIETIJOJE

Profesinė statybos technikos mokykla (Berufliche Schule Bautechnik) specializuojasi ruošiant statybos darbininkus pagal įvairius statybos modulius. Hamburge yra dvi specializuotos mokyklos – statybos ir mechanikos. Hamburgo žemėms reikalingų profesijų poreikį nustato mieste veikiantis institutas (savo funkcijomis primenantis Užimtumo tarnybą Lietuvoje). Mokykloje programos yra suskirstytos į atskirus statybos darbų modulius: viršutinės pastato dalies

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

(stogo konstrukcijų ir dangos montavimo); pamatinę, vidinę (gipskartonio montavimo, medinio karkaso montavimo ir kt.), apdailos (plytelių klijavimo, dažymo ir kt.). Siūlomi ir kiti moduliai – mūrینinko, langų montuotojo, medžiagų ir plotų skaičiuotojo. Moduliai parenkami pagal įmonių poreikius. profesinė mokykla ir įmonės derinama ir tvirtinama programos. Profesinės mokyklos darbuotojai sutvarko dokumentus dėl mokinio stojimo, įtraukimo į profesinę grupę, stipendijos ir apgyvendinimo klausimus. Didelis dėmesys yra skiriamas mokinių pareigoms ir atsakomybėms.

Pirmame kurse mokinys mokosi bendrųjų profesijos dalykų: matematiką, medžiagas, braižybos pagrindus, gimtąją kalbą, įvadą į profesiją, IT ir kt. Tais metais įmonėse pravedama tik pažintinė praktika. Antrame kurse jau sudaromos galimybės įsidarbinti įmonėje ir dirbti. Praktiniai užsiėmimai mokymosi procese sudaro 2/3 viso mokymosi laiko. Mokymasis kiekvieną dieną prasideda 8 val. ir baigiasi 16 val. Mokiniai mokykloje tik mokosi, jie nedalyvauja popamokinėje veikloje.

Praktinio mokymo metu mokiniai aprūpinami visomis priemonėmis, kurios reikalingos mokymo proceso įsisavinimui. Aplankytos statybinių medžiagų dirbtuvės, stebėta pamoka IT kabinete. Mokinių lankomumas neprikaištingas – 90 proc. Kad būtų tokia padėtis rūpinasi ir mokykla, ir darbdavys. Jeigu mokinys praleidžia tris dienas, skambinama iš mokyklos ir pranešama darbdaviui. Jeigu mokinys piktnaudžiauja ir toliau nelanko, rašomas laiškas apie sutarties nutraukimą tarp įmonės ir mokinio. Profesinė mokykla visada siekia padėti mokiniui, kad tokių situacijų nebūtų, todėl į pagalbą ateina ir grupės auklėtojas, ir socialinis pedagogas, ir profesijos mokytojas. Kadangi dėl darbo lauke bei dėl didelio fizinio krūvio statybininkų profesijos populiarumas yra sumažėjęs, prie mokinio motyvacijos prisideda ir įmonės paskirtas mentorius.

Mokymo proceso organizavimas – iki 2008 m. Vokietijoje buvo mokomasi ir bendrojo lavinimo dalykų. Po 2008 m. profesinėje mokykloje buvo palikti tik tie dalykai, kurie reikalingi profesijai įsisavinti. Profesijos moduluose surašytos temos, kuriose integruota matematika, fizika, chemija ir kt. Pvz., statybos aikštelės planas – braižymas, nužymėjimas, medžiagų skaičiavimas ir kt. Modulio įsisavinimas vertinamas nuo 1 iki 6 (1 – geriausias; 6 – blogiausias).

Hamburgo statybos amatų centras (Ausbildungszentrum – Bau in Hamburg GmbH) – tai privatus amatų centras, kurį finansuoja statybos kompanijos ir statybos asociacijos. Amatų centro paskirtis – paruošti įvairių specializacijų mokinius. Centre mokiniai atlieka ir praktinį mokymą, nes vidutinės ir mažos įmonės neturi tokios gamybinės bazės. Hamburgo statybos amatų centre vykdomos modulinės programos skirstomos į tris pagrindines grupes:

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

- žemutinės statybos darbai (žemės kasėjai – vamzdžių klojėjai, vandens kanalų tiesėjai, trinkelių klojėjai);
- aukštesnė statyba (mūrininkas, betono ir metalo darbuotojas);
- vidaus apdaila (plytelių klijuotojas, tinkuotojas, sienų apšiltintojas, dažytojas).

Amatų centre įkurtos dirbtuvės, statybos poligonai, kuriuose turtinga mokymo bazė: pradedant rankiniais, elektriniais įrankiais, mažąja mechanizacija ir baigiant žemės kasimo, kėlimo mechanizmais. Nuolatinis mokymo procesas aprūpinamas statybinėmis medžiagomis, yra galimybė atlikti užduotis nuo nesudėtingos iki sudėtingiausios. Mokytojai – profesionalai, socialiniai darbuotojai, valgykla, statomas bendrabutis atvažiuojantiems arba negalintiems susimokėti už nuomą – viskas yra skirta mokiniams, pasirinkusiems statybininko profesiją.

Daugumą šioje mokykloje sudaro mokiniai, kurie turi pagrindinį išsilavinimą. Bet pastaruosius keletą metų Hamburgo žemėse daugėja demotyvuotų mokinių. Todėl ir buvo mokykloje įvesti žemutinės statybos darbai. Šie darbai skirti mokiniams pagal profesinius reikalavimus, kurie negali dirbti sudėtingesnių darbų. Įmonės pasirašo su mokiniais dviejų metų sutartis (kad būtų didesnė motyvacija) ir po to pratęsia sutartį (jeigu mokinys laikosi susitarimo dėl elgesio ir mokymosi). Jeigu mokinys nesilaiko sutarties, sutartis su įmone nutraukiama. Po dviejų metų mokinys gali gauti pažymėjimą ir dirbti pagalbinio darbininku. Baigęs trijų metų profesijos kursą ir išlaikęs kvalifikacinius egzaminus, mokinys gauna diplomą.

Centras kviečia mokytis profesijos ir brandos egzaminus išlaikiusius mokinius, ir studentus, norinčius išmokti amato. Jaunuoliai patenka į antrą kursą. Lankomumas, drausmė, medžiagos įsisavinimas, domėjimasis profesija yra didelis. Prie motyvacijos prisideda ir pagal sutartį mokami pameistro pinigai, kuriuos skiria darbdaviai. Pirmame kurse mokinys (17 m.) gauna 850 eurų. Trečiame kurse (19–20 m.) mokiniui skiriama 1475–1580 eurų.

Amatų centre vykdomas ir suaugusiųjų mokymas. Priklausomai nuo profesijos sudėtingumo mokymosi laikas tęsiasi nuo 12 savaičių iki 12 mėnesių. Tai įmonių, kurios arba keitė specializacijas arba įmonės plėtėsi, darbuotojų perkvalifikavimas. Mokykla būna tarpininku tarp mokinio ir įmonės – suranda įmonę, įdarbina mokinį.

Statybos įmonė Otto Wulff Bauunternehmung GmbH – tai viena iš dualinį mokymą remiančių įmonių, kurios dirba su statybos amatų mokykla. Vokietijoje dualinio mokymo organizavimas remiasi lankstaus valstybės reguliavimo ir darbdavių savanoriško dalyvavimo deriniu, kuris priklauso nuo įmonės specifinių poreikių ir reikalavimų. Darbdaviai įsipareigoja ir užtikrina, kad darbo vieta atitiktų darbuotojų saugos ir sveikatos, higienos reikalavimus. Įmonė

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

pasirašo bendradarbiavimo sutartį su mokymo įstaiga; kas pusmetį peržiūri mokymo programas; laikosi nustatyto mokymo plano ir tinkamai dokumentuoja mokymo procesą; užtikrina pagalbą mokiniui; informuoja mokinį apie jo teises ir pareigas, apmokėjimą už darbą ir socialines garantijas, mokymosi sąlygas ir galimybes spręsti iškilusias problemas.

Amatų rūmai – tai vienas iš svarbiausių partnerių organizuojant dualinį mokymą Vokietijoje. Ypatingai Vokietijos dualinėje sistemoje Amatų rūmai vaidina svarbų vaidmenį. Liubeko žemių Amatų rūmai atlieka šias funkcijas:

- konsultuoja įmones profesinio mokymo klausimais;
- pataria mokiniui, kokią profesiją pasirinkti ir kur galima įsidarbinti;
- įvertina ir sertifikuoja įmones ir mokytojus, vykdančius mokymą įmonės patalpose;
- organizuoja mentorių mokymus;
- vykdo mokymų įmonėse priežiūrą (įrenginius, mokymo meistrus ir t. t.);
- padeda įmonėms surasti praktikantus;
- registruoja mokymo sutartis;
- organizuoja tarpinius ir baigiamuosius egzaminus;
- tarpininkauja kilus ginčui tarp praktikanto ir įmonės.

Rūmus kontroliuoja valstybinė Švietimo ministerija, kuri skiria valstybės lėšas rūmams. Lėšos perskirstomos visiems dualinio mokymo partneriams.

1 lentelė. Daugiašalis socialinis dialogas tarp vietos savivaldos, verslo ir profesinės mokyklos.

Mokykla	Verslas	Savivalda
1. Mokymo programos derinamos ir tvirtinamos tiek profesinėse mokyklose, tiek įmonėse.	1. Dualinio mokymo organizavimas remiasi lankstaus valstybės reguliavimo ir darbdavių savanoriško dalyvavimo deriniu, kuris priklauso nuo įmonės specifinių poreikių ir reikalavimų.	1. Priima mokinius atlikti praktinį mokymą.
2. Profesinėje mokykloje programos suskirstytos į atskirus modulius.	2. Darbdaviai įsipareigoja ir užtikrina, kad darbo vieta atitiktų darbuotojų saugos ir sveikatos, higienos reikalavimus.	2. Skiria lėšas dualinio mokymo populiarinimui.
3. Profesinės mokyklos paruošia individualius mokymosi planus ir suderina juos su įmone.	3. Įmonė pasirašo bendradarbiavimo sutartį su mokymo įstaiga.	3. Reguliuoja ir remia reikalingų specialistų rengimą.

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

4. Profesinėse mokyklose mokiniai mokosi tik tuos bendrojo ugdymo dalykus, kurie reikalingi pasirinktai profesijai įsisavinti.	4. Verslo įmonės kas pusmetį peržiūri mokymo programas.	4. Teikia analizę dėl specialistų poreikio.
5. Amatų centre gali mokytis suaugę bei brandos egzaminus išlaikę mokiniai ir studentai, norintys išmokti amato.	5. Įmonės laikosi nustatyto mokymo plano ir tinkamai dokumentuoja mokymo procesą.	5. Teikia mokyklai kvotas dėl pabėgėlių mokymosi.
6. Amatų centras būna tarpininku tarp mokinio ir įmonės – suranda įmonę, įdarbina mokinį.	6. Įmonės užtikrina pagalbą mokiniui: informuoja mokinį apie jo teises ir pareigas, apmokėjimą už darbą ir socialines garantijas, mokymosi sąlygas ir galimybes spręsti iškilusias problemas.	6. Savivaldybė kartu su verslo įmonėmis, amatų rūmais ir profesinėmis mokyklomis investuoja į dualinį mokymą.
7. Mokymosi metu mokinys gauna išmokas (stipendijas) pragyvenimui, patalpų nuomai, mokesčiams. Suma svyruoja nuo 800 eurų iki 1500 eurų.	7. Verslo įmonės moka kasmetines įmokas Asociacijai mokinių stipendijoms.	7. Mokiniais padeda socialiai įsitvirtinti visuomenėje.

3. GEROSIOS PATIRTIES PRAKTINIS TAIKYMAS MAŽEIKIŲ R. SAVIVALDYBĖJE IR ŠIAULIŲ REGIONE

Remiantis Vokietijos profesinio mokymo, verslo ir savivaldos bendradarbiavimo gerąja patirtimi parengtos rekomendacijos, kurias būtų galima taikyti diegiant dualinį mokymą(si).

Mokyklos rekomendacijos:

1. Atlikti Mažeikių rajonui reikalingos darbo jėgos ir kvalifikacijos poreikio analizę ir paruošti programas specialistų persikvalifikavimui pagal esamą mokymo bazę.

2. Pakviesti norinčius su mokykla bendradarbiauti įmonių savininkus į susitikimą ir pristatyti modulines apdailininko (statybininko), mūrininko programas. Supažindinti būsimus darbdavius su dualinio mokymo(si) forma ir galimybėmis.

3. Supažindinti mokinius su dualiniu mokymu(si) ir pristatyti galimybes ją atlikti įmonėse.

4. Organizuoti meistrų (mentorių) mokymus, kurie vadovautų profesinių mokyklų mokiniams (pameistriams).

Verslo rekomendacijos:

1. Pasirašyti trišales bendradarbiavimo sutartis.

2. Organizuoti „atvirų durų“ dienas įmonėse.

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

3. Deleguoti darbuotojus į meistrų (mentorių) mokymus profesinėje mokykloje.

4. Įdarbinti Mažeikių politechnikos mokyklos mokinius.

Savivaldos rekomendacijos:

1. Padėti atlikti Mažeikių rajonui reikalingos darbo jėgos poreikio analizę.

2. Skatinti įmones kurti pameistrystės darbo vietas.

3. Skatinti profesinį informavimą ir konsultavimą bendrojo ugdymo įstaigose.

4. Skirti savivaldybės stipendiją gerai besimokantiems Mažeikių politechnikos mokyklos mokiniams.

5. Viešinti gerą patirtį dėl moksleivių įdarbinimo.

Apibendrinant parengtas mokyklos, verslo ir savivaldos rekomendacijas galima teigti, kad:

1. glaudus bendradarbiavimas tarp Mažeikių politechnikos mokyklos, Mažeikių rajono savivaldybės ir verslo įmonių padės įgyvendinti dualinį mokymą(si) rajone;

2. optimalus verslo investicijų ir valstybės išteklių panaudojimas leistų parengti kvalifikuotus specialistus, kurie tenkintų rajono darbo rinkos poreikius.

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

DAUGIAŠALIS SOCIALINIS DIALOGAS REMIANTIS PRANCŪZIJOS DARBU GRINDŽIAMO MOKYMO PATIRTIMI

1. PRANCŪZIJOS ŠVIETIMO SISTEMA

Prancūzijos švietimo tikslas – užtikrinti ugdymo lygybę, demokratiškumą, efektyvumą bei siekti, kad ugdymas atitiktų šiuolaikinės visuomenės poreikius. Prancūzijos švietimo sistemos išskirtiniai bruožai – stipri orientaciją į profesinį mokymą, labai centralizuota sistema.

Analizuojant Prancūzijos vidurinio ugdymo sistemą, reikia išskirti žemesnįjį ir aukštesnįjį vidurinį mokymą. Žemesnysis vidurinis ugdymas vyksta koledžuose, aukštesnysis vidurinis – licėjuose. Mokslas žemesniajame viduriniame cikle tęsiasi ketverius metus, dalijamas į du etapus po dvejus metus:

- Profesiniai licėjai priima mokinius, baigusius penktąją koledžo klasę ir esančius 14 metų amžiaus. Tokio ugdymo tikslas – parengti jaunuolius profesškai, suteikiant tam tikrą profesiją veiklai darbo rinkai.

- Bendrojo ir/ar technologinio lavinimo licėjai. Čia priimami mokiniai, baigę keturmečius koledžus. Mokslas tokiuose licėjuose tęsiasi trejus metus. Stodami į licėjų mokiniai turi pasirinkti bendrojo ar profesinio rengimo profilį.

Bendrojo bakalauro licėjaus studijos suteikia bendrąjį vidurinį parengimą, reikalingą studijoms universitetuose ir kitose aukštosiose mokyklose. Technologijos bakalauro diplomai reiškia, kad jį turintis asmuo turi bendrąjį ir šiuolaikinį technologinį vidurinį pasiruošimą. Tai pirmas laiptelis į aukštąsias technikos studijas aukštosiose mokyklose.

Profesinių mokymo įstaigų vidaus politikos lankstumas pasireiškia mokymo programų įvairove, švietimo sistema yra pakankamai plati ir mokiniai, ir suaugę turi daug pasirinkimo galimybių. Prancūzijos profesinio mokymo sistema yra tampriai susijusi su įmonėmis bendradarbiavimo bei savitarpio pagalbos aspektu. Nemažą dalį mokyklų ir mokymo proceso aprūpinimo naujais įrengimais bei reikalingomis medžiagomis, sudaro tiesioginė įmonių parama.

Mokymas profesinėse mokyklose yra finansuojamas valstybės. Esant ribotoms finansavimo galimybėms, šiame profesinio mokymo modelyje pirmenybė dažniausiai teikiama aukštesnio lygio profesinėms kvalifikacijoms. Praktinio mokymo centrai Prancūzijoje besimokantiems teikia pagalbą įsidarbinant: informuoja apie pramonės ir amatų bendroves, padeda profesinio orientavimo klausimais, rengia individualius pokalbius, supažindina su profesijomis,

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

informuoja apie ieškančias darbuotojų įmones, stebi absolventų įsidarbinimą, rengia stažuotes firmose, firmų pristatymus, konferencijas, atlieka darbo rinkos tyrimus.

2. BENDRADARBIAVIMO PAVYZDŽIAI TARP VIETOS SAVIVALDOS, VERSLO IR ŠVIETIMO ĮSTAIGŲ ORGANIZUOJANT PAMEISTRYSŲ PRANCŪZIJOJE

LA PLAINE COMMUNE – tai unikalus savivaldos organas, apjungiantis 9 seniūnijas, įkurtas 2000 m., siekiant palengvinti savivaldybių darbą švietimo, ekonominių, novatoriškų projektų įgyvendinimo srityje. Pagrindinės veiklos sritys – teritorinis valdymas, rūpinimasis žaliosiomis erdvėmis, viešoji transporto infrastruktūra – keliai, stotelės, parkai, atliekų surinkimas ir jų priežiūra. Bendrijos ekonomikos vystymo skyrius bendradarbiauja su įmonėmis, rūpinasi jų pritraukimu, kuriamas universitetinis miestelis. Nedarbo lygis sudaro 18 procentų, egzistuoja darbo rinkos paklausos ir specialistų pasiūlos neatitikimo problemos, yra darbo vietų aukštesnės kvalifikacijos, deja nėra – žemesnės kvalifikacijos darbuotojams, todėl jie išvyksta dirbti į kitas seniūnijas. Čia ypač auga turizmo sektorius, kuriasi biurai, sparčiai vystosi mokslinių tyrimų sritis, 2024 m. vyks olimpinės žaidynės. Yra stipri darbo birža, kuri teikia pagalbą, ieškantiems darbo vietų. Šiai bendrijai (komunai) vadovauja prezidentas ir 80 asamblėjos narių, kurie priima sprendimus. Komunai priklauso 38000 įmonių, 43000 studentų, 1800 mokslininkų, 70 mokslo tyrimo centrų, 2 universitetai, 2 kolegijos, 20 kitų mokymo įstaigų, įkurti du inovatyvių įmonių verslo inkubatoriai. Tarp jų vyksta glaudus bendradarbiavimas, jie dalyvauja bendruose savivaldos, švietimo ir verslo projektuose.

Įgyvendinant projektą „Verslo pietūs“ per 10 metų buvo suorganizuota apie 40 verslo pietų (sinergija tarp mokslinių tyrimų centrų ir verslo partnerių), dalyvavo 2000 dalyvių. Tikslas – susitikti vieni su kitais ir pasikeisti idėjomis.

Kitas projektas – tarp mokymo įstaigų ir įmonių pasirašytos bendradarbiavimo sutartys. Pagrindinis akcentas – mokykla tenkina darbdavių poreikius.

Šis projektas prasidėjo, įvykus kitam projektui – „Išmintingasis priemiestis“. Tame projekte dalyvavusioms įmonėms atsirado poreikis pasisamdyti specialistų, mokslinių darbuotojų, kadangi įmonės be inovacijų negali išgyventi. Buvo organizuota 2 dienų mokslo šventė, kurios metu vyko konferencijos, mokomųjų stendų demonstracijos, supažindinimas su naujomis technologijomis. Dalyvavo visos mokyklos, licejai, pagrindiniai lankytojai nuo 11 iki 17 metų. Šių metų mokslo šventės tema „Ar mokslas yra svajonė?“.

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

Projekto „Talentų mozaika“ metu 11 mokyklų vykdė 19 projektų, juos finansavo 12 įmonių. Buvo atliekami darbai, naudojant medžio raižinio techniką, kuriami žaidimai, vyko aplinkos projektai – išmanaus apšvietimo sprendimų paieška – marškinėlių su integruota apšvietimo sistema kūrimas, komunikacijos projektai, projektai, susiję su fizine veikla (kad mokiniai daugiau vaikščiotų, liptų laiptais, o ne naudotųsi eskalatoriais).

LA MIEL verslo inkubatoriuje vyko diskusijos su jo direktoriumi, atsakingu už vadybą ir pagalbą įmonėms bei inkubatoriuje įsikūrusiais verslininkais.

Nuo verslo inkubatoriaus atidarymo 2009 m. pradžios jame veikė 100 įmonių, dabar čia veikia 21 įmonė. Jos turi 29 patalpas, sukurta 70 darbo vietų. Įmonės inkubatoriuje gali būti įsikūrusios 6 metus, kai kurios jų išauga ir iš čia iškeliauja. Viena iš sėkmės istorijų – 3 vyrukai – ekologiškų produktų pardavėjai – čia nebetilpo, todėl savo veiklą pratęsė kitoje vietoje. 85 proc. įmonių išgyvena iki 3 metų. Jei įmonė išgyvena 5 metus, reiškia gyvuos ir toliau. Inkubatoriuje įsikūrusiems verslininkams ne tik išnuomojamos patalpos, bet ir suteikiama pagalba, rašant verslo planą, naudojant programinę įrangą, bendradarbiaujant su bankininkais. Tikslas – kad visi čia įsikūrę, augtų ir stiprėtų.

Prieš priimant įmonę į inkubatorių komisija vertina, kuri įmonė yra inovatyvi ir išskirtinė. Projekto dalyviai apžvalgė keletą įmonių ir susipažino su jų veikla: 1) įmonė kuri montuoja riedučių sistemą sportinei ar bet kokiai kitai avalynei (sistema lengvai nusiima ir galima vaikščioti); 2) įmonė, kuri stengiasi supaprastinti elektroninę ir mechaninę dalį skalbimo mašinoms, kad jos galėtų gyvuoti 20 metų.; 3) įmonė, gaminanti ir parduodanti Napoleono suvenyrus; 4) įmonė, gaminanti mokymo priemones licėjų mokiniams, išskirtinumas – spausdinimas 3D spausdintuvais, kurių įmonė turi 12.

Pameistrystės centre, kuriame įsikūrę Pramonės, prekybos ir amatų rūmai, mokoma 20 specialybių, yra 30 mokymo programų. Čia mokosi mokiniai nuo 15 iki 58 metų. Galima mokytis tik sudarius sutartį su darbdaviu. Baigęs mokyklą mokinys gali likti dirbti toje įmonėje. Pameistrystė centre dirbama ir su vaikais, neturinčiais mokymosi motyvacijos. Buvo stebimas darbo procesas besimokančiųjų automechanikų specialybės, su profesijos mokytojais, mokymo įstaigos vadovais diskutuojama apie profesinio mokymo patrauklumą, lankstumą bei kokybę. Automobilius automechanikų praktiniam mokymui padovanojo įmonės, kurios remia mokyklas. Mielai bendravo ir mokiniai – pameistriai, kurie papasakojo, kaip jiems sekasi, kai kurie iš jų žinojo Lietuvą bei pareiškė norą atvykti į svečius. Jų mokytojas – buvęs mokinys, kuris po 5 darbo metų, sugrįžo į centrą mokytojauti.

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

Pramonės, prekybos ir amatų rūmuose vykdoma mažų ir vidutinių įmonių registracija, pildomi dokumentai, pasirašomos sutartys su darbdaviais.

Versalio aplinkosaugos ir tvaraus vystymo institutas – įkurtas 1993 m. Tai privati aukštoji mokykla. Instituto prezidentas ir direktorius ugdymui supažindino su instituto veikla, rengiamomis programomis, mokymosi trukme, mokomaisiais dalykais, praktikos atlikimo vietomis ir įsidarbinimo galimybėmis, teikiamais 3 lygių diplomais.

Šis institutas buvo pirmasis, kuris pradėjo ruošti aplinkosaugos ir tvaraus vystymo specialybes. Jie priklauso Paryžiaus koledžų tinklui, kuriame yra 10 mokymo įstaigų, 3–4 tūkstančiai mokinių. Buvo įsikūrę priemiestyje, o dabar persikraustė į naujas patalpas. Beje, licėjuose yra paruošiamosios klasės, kuriose taip pat mokoma aplinkosaugos. Baigus institutą, suteikiami 3 lygių diplomai (bakalauras = brandos atestatas):

- bakalauras + 2 metai – įgyjama gamtos vadybos ir aplinkosaugos specialybė;
- bakalauras + 3 metai – aplinkos bakalauras;
- bakalauras + 5 metai – teisės ekspertas ir aplinkos inžinierius.

Pirmasis diplomai. Gali stoti mokiniai, kurie turi profesinio bakalauro diplomą, bendrojo ugdymo atestatą arba kurie mokėsi specializuotoje mokykloje, pavyzdžiui, miškininkystės. Jie užpildo dokumentus, laiko testą iš anglų kalbos, bendrosios kultūros, prancūzų kalbos, logikos. Po to vyksta interviu – reikia pagrįsti, kodėl nori mokytis.

Tarp pirmų ir antrų mokymosi metų organizuojama 12–16 savaičių praktika, per metus yra vykdoma 3 dienų studijų kelionė, pavyzdžiui buvo išvykę prie Lamanšo, kur gyvena ruoniai. Kas 15 dienų 1 dieną vyksta mokymasis parkuose, rezervatuose. Vienų metų studijų programą sudaro 60 kreditų. Pirmais metais mokosi ekologijos, biologijos, augalų biologijos, floristikos ekspertizės, išraiškos technikos, rašymo, dokumentacijos paruošimo, teisės pagrindų.

Mokslas vyksta prancūzų kalba. 5–10 proc. studentų mokosi iš užsienio – Afrikos Kinijos. Užsieniečiai gali mokytis prancūzų kalbos ir kitose mokyklose.

Antrais metais dalykai panašūs – gyvūnų biologija, dirvožemio tyrimai, straipsnių rašymas, geografinės informacijos sistema (kad mokėtų braižyti žemėlapi), aplinkosaugos ir gamtos teisė, gamtinių zonų vadyba, bet daugiau yra praktikos. Sritys, kuriose gali dirbti – pelkių ir upių vadyba, žemės ūkyje – drėgnų zonų vadyba, flora ir fauna, edukacinių programų su vaikais ir suaugusiais organizavimas. Gali dirbti nacionalinių parkų ir gamtinių rezervatų apsaugos darbuotojais, pajūrio apsaugos darbuotojais, upių technikai, aplinkos techniniais apsaugos darbuotojais.

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

Antrasis diplomasis. Praktika atliekama kasmet, reikalinga atlikti projektą. Mokoma daugiau bendrųjų dalykų – fizika, pritaikyta gamtai, matematika, chemija, rašymas prancūzų kalba. Trečiais metais mokosi taršos chemijos, garso poveikio, ekologinės toksikologijos, genetikos ir gamtos, biologinės įvairovės apsaugos, pavojų gamtai ir aplinkai, teisės. Atlieka 3 mėnesių praktiką, kurią reikia apsiginti, parašyti 25 psl. ataskaitą. Viduryje praktikos įmonei siunčiamas užklausa, ar ji patenkinta praktikantu. Mokymas gali vykti pameistrystės būdu – 1 savaitė mokykloje, 3 savaitės įmonėje. Norima daugiau lėšų skirti pameistrystei (šią sistemą jie perėmė iš vokiečių). 90 proc. baigusiųjų susiranda darbą. Mokytojai – tikri profesionalai, patys baigę šią mokyklą. Studentai už mokslą pirmais – trečiais metais moka po 4000 eurų, o ketvirtais – penktais metais po 8000 eurų. Institutui yra suteikta chartija, todėl gali siųsti savo studentus studijuoti į užsienį.

Trečiasis diplomasis. Tai magistro pirmieji metai. Mokomieji dalykai – standartai, normos, tvaraus vystymo vadyba, vandens valymas, atliekų vadyba ir apdorojimas, dirvožemio taršos pašalinimas, startuolio įkūrimas. Įdomu tai, kad 1 kredito apimtis priklauso nuo dalyko sudėtingumo – sprendimą priima patys. Antrais magistro metais mokosi įmonių socialinės atsakomybės, oro taršos, vidinio techninio audito, aplinkos įvertinimo, atsinaujinančių energetikos šaltinių, energetikos vadybos, kolektyvo valdymo, socialinės teisės, bendrosios anglų kalbos, žmoniškųjų resursų strategijos ir valdymo. Privaloma įkurti startuolį, apginti savo idėją, atlikti projektą. Diplomo gynimas vyksta 20 min., o po to 40 min. skirta klausimams. Gynime dalyvauja įmonių atstovai, 5–8 komisijos nariai, tarp kurių yra įmonių atstovų, jie nusprendžia, ką norėtų įdarbinti. Baigusieji dirba atliekų perdirbimo centro vadovais, vėjo jėgainėse, aplinkos apsaugos ir kokybės sektoriuose, pramoninės rizikos, teisės, dirvožemio taršos šalinimo, aplinkosaugos srityse.

2 lentelė. Daugiašalis socialinis dialogas tarp vietos savivaldos, verslo ir švietimo įstaigų.

Mokykla	Verslas	Savivalda
1. Mokinys susiranda įmonę, kuri priima dirbti pagal pameistrystės sutartį.	1. Įmonė suteikia darbo vietą mokiniui, kuris mokosi pagal pameistrystės mokymo(si) formą.	1. Teikia mokestines lengvatas verslininkams organizuojantiems pameistrystę įmonėje.
2. Sudaromas lankstus mokymo grafikas.	2. Darbo grafiką derina pagal mokinio poreikius.	2. Remia praktinio mokymo centrus, kurie teikia pagalbą norintiems įsidarbinti.
3. Praktinis mokymas vyksta realioje darbo vietoje.	3. Skiria profesijos meistrą atsakingą už praktinį mokymą darbo vietoje.	3. Organizuoja moksleivių, studentų ir verslininkų konferencijas, parodas.

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

4. Užtikrinama mokymo proceso priežiūra įmonėje.	4. Skiria darbo užmokestį pagal atliktą darbą	4. Atlieka tarpininko vaidmenį tarp įmonių ir mokyklų, įdarbinant moksleivius įmonėse.
5. Derinamas specialistų ruošimas, atsižvelgiant į verslo poreikius	5. Įmonės moka 0,68 proc. mokesčių mokykloms nuo metinio įmonės pelno.	5. Organizuoja Verslo pietus, tarpininkaudama tarp verslo ir švietimo atstovų, kuriant bendrus projektus.
6. Profesinis mokymas taikomas įvairaus amžiaus besimokančiųjų grupėms.		

3. GEROSIOS PATIRTIES PRAKTINIS TAIKYMAS MAŽEIKIŲ R. SAVIVALDYBĖJE IR ŠIAULIŲ REGIONE

Remiantis Prancūzijos profesinio mokymo, verslo ir savivaldos bendradarbiavimo gera patirtimi parengtos rekomendacijos, kurias būtų galima taikyti diegiant pameistrystę.

Mokyklos rekomendacijos:

1. Sudaryti trišalę pameistrystės sutartį tarp mokinio, verslo įmonės ir mokyklos.
2. Sudaryti individualų mokymo planą pagal privalomuosius modulius.
3. Stebėti mokinio pasiekimus ir teikti suinteresuotoms šalims ataskaitą.
4. Informuoti suinteresuotas šalis apie perspektyvių specialistų pasiūlą.
5. Mokykloje įgyti (pagilinti) teorines žinias bei suteikti pradinis praktinius gebėjimus.
6. Užtikrinti mokymo proceso ir programos vykdymą įmonėje.

Verslo rekomendacijos:

1. Verslo įmonės galėtų skirti sutartą uždirbto metinio pelno procentinę dalį profesinio mokymo įstaigų kokybės gerinimui (infrastruktūros gerinimui, profesijos mokytojų kompetencijų tobulinimui, programų rengimui ir įgyvendinimui ir kt.).
2. Derinti mokinio darbo grafiką su individualiu mokymo planu.
3. Suteikti mokiniui darbo vietą ir mokėti darbo užmokestį.
4. Baigus mokymo programą pagal pameistrystės sutartį ir gavus profesinio mokymo diplomą, suteikti galimybę likti dirbti įmonėje.

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

Savivaldos rekomendacijos:

1. Iš Mažeikių rajono savivaldybės Smulkaus ir vidutinio verslo (toliau – SVV) skatinimo fondo skirti lėšas medžiagų įsigijimui SVV įmonėms, kurios įdarbina mokinius pagal pameistrystės sutartį.

2. Įsteigti skatinamąsias stipendijas gerai besimokantiems mokiniams (verslas ir savivaldybė).

3. Organizuoti sistemingus susitikimus su Mažeikių politechnikos mokyklos, Lietuvos aukštųjų mokyklų bei verslo įmonių vadovais, siekiant pateikti informaciją apie patrauklius darbo pasiūlymus Mažeikių rajono įmonėse.

4. Organizuoti Mažeikių rajono moksleiviams konferencijas apie Lietuvos mokymo įstaigas ir jose vykdomas mokymo programas.

5. Organizuoti ir vykdyti edukacinius užsiėmimus Mažeikių bei aplinkinių rajonų ugdymo karjerai specialistams Mažeikių politechnikos mokykloje.

Apibendrinant parengtas mokyklos, verslo ir savivaldos rekomendacijas galima teigti, kad:

1. pameistrys ne tik įgyja visas programoje numatytas praktines kompetencijas, bet ir geriau pasirengia konkrečiam tik tai darbo vietai būdingam darbui;

2. pameistrys jau besimokydamas kuria pridėtinę vertę įmonei;

3. įmonė turi galimybę pati formuoti pameistrio įgūdžius pagal darbo vietos poreikius;

4. įmonėms trūkstant kvalifikuotų darbuotojų tai gali būti vienas iš veiksnių, kuris skatintų verslą užsiimti pameistryste;

5. didinamas darbininkiškų profesijų prestižas;

6. verslo atstovams nereikia papildomai investuoti lėšų į mokymus kol specialistas įgis kvalifikaciją;

7. jaunimas liks mokytis ir dirbti Mažeikių rajono savivaldybėje.

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

DAUGIAŠALIS SOCIALINIS DIALOGAS REMIANTIS PORTUGALIJOS DARBU GRINDŽIAMO MOKYMO PATIRTIMI

1. PORTUGALIJOS ŠVIETIMO SISTEMA

Portugalijos švietimo sistemos ypatumas yra tai, kad Švietimo Ministerija yra atsakinga už vidurinį ugdymą, darbo ir socialinio solidarumo Ministerija – atsakinga už profesinį mokymą, o socialiniai partneriai atsakingi už kokybišką profesinio mokymą ir finansavimą. Vidurinis ugdymas susideda iš pagrindinio ir vidurinio mokymo. Pagrindinis mokymas Portugalijoje yra privalomas ir nemokamas. Pagrindinis mokymas vykdomas trimis ciklais:

- Pirmasis ciklas – pradinės 1–4 klasės, kuriose vaikai mokosi nuo 6 iki 10 metų. Per savaitę jie mokosi 25 val.
- Antrasis ciklas – 5–6 klasės. Šių klasių mokiniams yra 17 savaitinių pamokų po 90 min. Šeštoje klasėje laikomi egzaminai.
- Trečiasis ciklas apima 7–9 klases, kuriose mokiniai mokosi 18 savaitinių pamokų po 90 min. 9 klasėje laikomi egzaminai ir išduodamas pagrindinio išsilavinimo pažymėjimas.

Baigę pagrindinį mokymą mokiniai gali rinktis mokytis vidurinėje ar profesinėje mokykloje. Baigę vieną ar kitą mokyklą gali stoti į valstybinius ar/ir privačius universitetus. Tiek valstybiniame, tiek ir privačiame universitete mokslas yra mokamas, tik valstybiniame kainuoja pigiau.

Privalomas vidurinis mokymas yra nemokamas, bet gali mokytis ir privačiose mokyklose kur mokslas yra mokamas. Vidurinis mokymas prasideda nuo 15 iki 18 metų. Vidurinio ugdymo programos Portugalijoje įgyvendinamos keturiomis pakraipomis:

- Bendrojo lavinimo kursai (tikslųjų ir humanitarinių mokslų pakraipa).
- Technologiniai kursai (mokslinė – technologinė pakraipa).
- Specializuoti menų kursai (meninė pakraipa).
- Profesinio mokymo kursai – stažuotių sistema (pagal darbo rinko poreikius).

Išlaikius valstybinius egzaminus gaunamas brandos atestatas. Naujovė yra tai, kad vis daugiau mokyklų atsisako valstybinių egzaminų, o pereinama prie projektų rengimo. Mokytojai turi daug laisvių, pasirenkant mokymo metodikas. Mokinių žinios ir gebėjimai vertinami nuo 0 iki 20 balų pagal vertinimo sistemą. Mokinių tėvai visiškai neturi teisės įtakoti mokymo proceso. Mokiniai su negalia ir specialiaisiais poreikiais yra integruoti į bendrą mokymo procesą, tik tokiose klasėse mokytojams dar yra skiriami asistentai, kurie dirba su minėtais mokiniais.

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

Profesinis mokymas (technologiniai kursai arba specializuoti menų kursai) trunka 3 metus. Praktinis mokymas sudaro 52 proc. visų mokymosi valandų, iš kurių apie 15 proc. dirbama įmonėje. Profesinio mokymo programos orientuotos į darbo rinkos poreikius, nes pagal jas vykdomas ne tik profesinis mokymas, bet ir suaugusių mokymas – bedarbių perkvalifikavimas bei įmonių darbuotojams kvalifikacijos kėlimo kursai, kuriuos baigus išduodamas sertifikatai.

2. BENDRADARBIAVIMO PAVYZDŽIAI TARP VIETOS SAVIVALDOS, VERSLO IR ŠVIETIMO ĮSTAIGŲ ORGANIZUOJANT PAMEISTRYSTĘ PORTUGALIJOJE

Escola Comercio Lisboa mokykla veikia jau 30 metų. Šioje profesinėje mokykloje ruošiami šios srities specialistai: prekybos konsultantas, pardavimų valdymo specialistas, marketingo specialistas, rūbų parduotuvės langų dekoratorius, projektavimo specialistas, renginių organizatorius, apskaitininkas, maitinimo paslaugų teikėjas, administratorius, logistikos specialistas, komunikacijos ir skaitmeninės paslaugos, mažmeninės prekybos technikas.

Mokykloje daugiausiai mokosi mokiniai, siekiantys įgyti specialybę – kvalifikaciją ir baigti vidurinę mokyklą. Mokymosi trukmė 3 m. Nemažą dalį kontingento sudaro atvykę gyventi į Portugaliją iš kitų šalių ir kalbantys portugalų kalba mokiniai (Angolos, Brazilijos ir t. t.).

Turtingos praktinio mokymo klasės – imitacinės laboratorijos: maisto prekių parduotuvė, buhalterijos, restorano. Pristatyti partneriai su kuriais mokykla bendradarbiauja ir teikia priemones mokymo procesui.

Pamokų metu mokiniai ruošia projektus pagal mokymo temas ir juos pristato. Geriausiems mokiniams diplomų įteikimo dieną, įmonių atstovai įteikia pingines premijas. Mokymosi metu vyksta įvairiausios mugės, kurių metu mokiniai demonstruoja savo įgūdžius, o būsimi darbdaviai (garsių restoranų, viešbučių, įvairių parduotuvių vadovai) juos stebi, suteikia galimybę tapti jų komandos nariais ir įdarbina savo įmonėse.

Ceprade Formacao profesional da Reparacao automovel – tai didžiulis profesinio rengimo centras, turintis apie 5000 mokinių ir 5 skyrius. Centras aprūpintas puikia mokomąja baze. Mokykla perka sudaužytus ar nebeveikiančius automobilius, kurie kainuoja pigiai (žmonėms brangiau atsietų jų utilizavimas). Mokiniai juos remontuoja ir taip įgyjami įgūdžiai, darbo patirtis. Mokykla ypatinga tuo, kad daug dėmesio skiria darbininkų perkvalifikavimui, jų kompetencijų įvertinimui. Pavyzdžiui, žmogus jau daug metų remontuoja automobilius, bet neturi išsilavinimo dokumento. Tada jis ateina į šį profesinio mokymo centrą, pateikia savo darbo procese įgytą

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

kompetencijų aprašą su darbo nuotraukomis (portfelio). Mokykla įvertina jo turimas kompetencijas ir nustato, kokių dar kompetencijų trūksta pagal atitinkamą profesinio mokymo programą. Tada jis gali centre įgyti trūkstamas kompetencijas. Po to, jis vėl teikia naują savo kompetencijų aprašą komisijai. Pats turi apginti ką parašė, įrodyti praktiškai atlikdamas pateiktas užduotis. Nustatant kompetencijas asmeniui paskiriamas automobilis su specialiai padarytais gedimais ir jis turi nustatyti gedimus. Jei viskas gerai, jis gali gauti atitinkamą kvalifikaciją, diplomą.

Centras vertina verslo įmonių darbininkus, kurie turi atnaujinti žinias, įgūdžius, kelti kvalifikaciją. Jie vyksta su savo įranga ir į konkrečias darbo vietas, padeda darbininkams pasitobulinti.

Centre mokosi mokiniai, kurie siekia įgyti bendrąją ir profesinę išsilavinimą. Jų programos tik modulinės – tiek profesijos mokymo, tiek bendrojo ugdymo. Praktinį mokymą įmonėse atlieka kiekvienais metais. Baigia keletą modulių ir išeina į įmonę atlikti praktikos. Darbdaviai mielai priima praktikantus ir juos moko, nes labai trūksta darbo jėgos. Mokymams vadovaujantis darbininkas neprivalo turėti jokio pedagoginio pasiruošimo, svarbu, kad būtų geras specialistas. Mokyklos mokytojai tikrina, kaip verslo įmonė atlieka praktikantų mokymą. Grįžę iš praktikos, mokiniai atsiskaito mokyklos sudarytai komisijai apie atliktą veiklą, įgytus įgūdžius ir kompetencijas.

Asmenys, atėję persikvalifikuoti, tobulinti kvalifikaciją ar įsivertinti kompetencijas moka patys arba juos siunčiančios verslo įmonės.

Fundacao escola profesional de Setubal – tai mokykla, kurioje rengiamos profesijos (automobilių mechanikų, metalo apdirbėjų, elektros įrenginių elektromechanikai, baldų ir interjero dizaino, turizmo specialistų ir kt.). Joje mokosi jaunuoliai nuo 15 metų, kartu su profesija įgyja vidurinę išsilavinimą. Mokykla neturi bendrabučių, mokiniai nuomoja patalpas iš privačių asmenų. Mokykloje veikia valgykla, biblioteka, mokymo dirbtuvės ir kabinetai aprūpinti moderniomis mokymo priemonėmis. Kadangi mokykloje yra rengiami ir inžinerinių specialybių darbuotojai, yra dėstoma braižyba. Braižybos klasėje visi mokiniai dirba prie braižymo stalų ir braižymui skirtomis kompiuterinėmis programomis.

Mokiniai po pirmo kurso praktiką atlieka mokykloje. Po antro kurso, 3 mėnesių praktikai vyksta į įmones. Po trečio kurso, 6 mėnesių praktiką atlieka taip pat įmonėse ir kartu rengia baigiamąjį darbą iš visų kursų įgytų žinių.

Pristatytas mokinių kompetencijų vertinimo modelis, baigiamųjų darbų vertinimo tvarka.

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

„FABLAB LISBOA“ atstovybė – tai speciali skaitmeninių kūrybinių dirbtuvių mokymų programa. Šių mokymų metu pristatomos įvairios technologijos – 3D spausdintuvai, ploteris, lazerinis, pjovimo–graviravimo įrenginys, CNC frezavimo staklės ir kt.

Studentai, moksleiviai turi galimybę teoriškai susipažinti su technologijomis bei praktinių dirbtuvių metu gali ir patys išbandyti. Mokymus organizuoja „FABLAB LISBOA“ skyriuje dirbantys darbuotojai, o finansuoja Lisabonos miesto savivaldybė.

„FABLAB LISBOA“ – pasaulinis tinklas. Dirbtuvės visame pasaulyje skiriasi savo sudėtingumu – nuo paprasčiausia įranga (lituokliais, 3D spausdintuvais ir frezavimo aparatais) aprūpintų kūrybinių erdvių iki modernių, moksliniams tyrimams pritaiktų laboratorijų. Šiuo metu tarptautiniu mastu jau veikia daugiau nei 1000 oficialių „FABLAB LISBOA“ tinklui priklausančių technologijų kūrybinių dirbtuvių daugiau nei 78 šalyse.

3 lentelė. Daugiašalis socialinis dialogas tarp vietos savivaldos, verslo ir profesinės mokyklos.

Mokykla	Verslas	Savivalda
1. Mokykla įgyvendina tęstines mokymo programas, siekiant perkvalifikuoti verslo įmonių darbuotojus.	1. Įmonė siunčia į mokyklą savo darbuotojus kvalifikacijos kėlimui.	1. Įmonėms, vykdančioms pameistrystės mokymus sudaromos palankesnės sąlygos dalyvauti konkursuose, skirstant paramą verslui.
2. Ieškoma galimybių įvertinti dirbančių žmonių neformaliu būdu įgytų kompetencijų vertinimą, jų atitiktį atitinkamoms profesinio mokymo programoms.	2. Įmonė pagal galimybę derina darbuotojų darbo grafiką su mokyklos mokymo grafiku.	2. Skiria iš savivaldybės verslo rėmimo fondų mokyklai lėšų kūrybinių dirbtuvių įkūrimui ir išlaikymui.
3. Peržiūrimi profesinio mokymo planai, juos pakoreguojant taip, kad mokiniai į praktiką įmonėse išeitų II ir III kurse.	3. Skiria profesijos meistrą kuris praktiškai moko ir prižiūri mokinių darbo vietoje.	3. Savivaldybės specialistai glaudžiai bendradarbiauja su mokyklos baigiamųjų kursų mokiniais, juos konsultuoja dėl galimybės dalyvauti savivaldybės ir ES teikiamos paramos projektuose verslo pradžiai.
4. Nuolat kviečiami darbdaviai į mokykloje organizuojamus profesinio meistriškumo konkursus.	4. Moka pameistriui pameistrystės sutartyje numatytą darbo užmokestį.	4. Vykdo informacinę sklaidą per savivaldybės viešinimo priemones, apie profesinį mokymą, verslo įmonių ir mokyklos bendradarbiavimo gerą patirtį.

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

5. Įvertinama praktikanto darbo vieta prieš jam atliekant praktiką pas darbdavį.	5. Dalyvauja profesinio mokymo pamokose, stebi pasirodymus įvairiuose profesinio meistriškumo konkursuose, dalyvauja vertinimo komisijose.	
6. Profesijos mokytojai bendradarbiauja su įmonėmis, stebi ir kartu vertina pameistrių darbą.		

3. GEROSIOS PATIRTIES PRAKTINIS TAIKYMAS MAŽEIKIŲ R. SAVIVALDYBĖJE

Remiantis Portugalijos profesinio mokymo, verslo ir savivaldos bendradarbiavimo gerąja patirtimi parengtos rekomendacijos, kurias būtų galima taikyti diegiant pameistrystę.

Mokyklos rekomendacijos:

1. Glaudžiau bendradarbiauti mokyklos praktikos vadovams su įmonės specialistais dėl praktikos užduočių parengimo, vykdymo ir praktikos rezultatų įvertinimo.
2. Pakoreguoti mokymo planus, dėl mokinių gamybinės praktikos atlikimo antrame kurse.
3. Sudaryti galimybę darbdaviams mokykloje stebėti mokinių profesinius gebėjimus ir juos vertinti, atsirinkti mokinius praktikai ir įdarbinimui.
4. Diegti tęstinio mokymo programas, siekiant sudaryti galimybę kelti kvalifikaciją verslo įmonių darbuotojams.

Verslo rekomendacijos:

1. Derinti pameistrinio darbo grafiką su individualiu mokymo planu.
2. Aktyviai dalyvauti mokyklos organizuojamuose profesinio meistriškumo konkursuose ir kituose profesiniuose renginiuose.
3. Baigus mokymo programą mokiniui pagal pameistrystės sutartį ir gavus profesinio mokymo diplomą, suteikti pirmenybę įsidarbinti įmonėje.

Savivaldos rekomendacijos:

1. Iš savivaldybės fondų lėšų skatinti įmones, kurios sudaro trišales pameistrystės sutartis.
2. Bendradarbiauti su profesinės mokyklos baigiamųjų kursų mokiniais, konsultuojant juos apie galimybę gauti ES teikiamą paramą verslo pradžiai.

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mažeikių verslininkų asociacija

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

3. Skleisti gerosios patirties verslo įmonių ir mokyklos bendradarbiavimo pavyzdžius, vykdant profesinį mokymą.

Apibendrinant parengtas mokyklos, verslo ir savivaldybės rekomendacija galima teigti, kad:

1. įdarbinat mokinius pagal pameistrystės sutartis įmonėje, mokiniai įgys daugiau praktinės būsimą darbo patirties ir išmoks dirbti kolektyve;

2. įmonės specialistai turės galimybę iš anksto stebėti būsimą darbuotoją ir jį pasirinkti nuolatiniam darbui;

3. darbdaviai dalyvaudami mokyklos organizuojamuose renginiuose, ne tik galės stebėti mokinių gebėjimus, bet ir pateikti mokyklai pasiūlymų kokių kompetencijų ir gebėjimų mokiniams trūksta;

4. savivaldybė skatindama verslo įmones prisidės prie profesinio mokymo ir pameistrystės diegimo, padės darbdaviams susirasti ir pasirinkti geriausias mokinius darbui;

5. mokiniai bus motyvuojami mokytis ir siekti geresnių praktinių darbo įgūdžių, nes žinos, jog jų gebėjimus besimokant stebi darbdaviai, kurie baigus mokyklą, pasirinks geriausias ir įdarbins savo įmonėse;

6. savivaldybė skirdama lėšas kūrybinių dirbtuvių įkūrimui, pritrauks į mokyklą rajono progimnazijų ir gimnazijų moksleivius, didins nepilnamečių užimtumą rajone, skatins mokinių kūrybingumą.